

Advent 3. vasárnapja

► Mt 11,2–10

Te vagy-e?

A vasárnap jellege

Advent harmadik vasárnapjának bevezető igéje: „Isten valamennyi ígérete Jézus Krisztusban lett igenné, és általa lett ámenné Isten dicsőségére.” (2Kor 1,20) A Pröhle-agenda szerint a vasárnap témája: „Senki meg ne tévesszen titeket!”

HAFENSCHER Károly *Liturgikájában* Keresztelő Jánost, Krisztus hírnökét állítja a vasárnap fókuszába (2010, 336. o.) „Ezen a vasárnapon ószövetségi embert lát vendégül az Újszövetség népe: Keresztelő Jánost. Az adventi időszak amúgy is intenzíven foglalkozik az Ószövetség Krisztusra vonatkozó ígéreteivel, azokkal a próféciákkal, amelyeknek beteljesülését a karácsonyi eseményben vélték felfedezni. Keresztelő János az Ó- és Újszövetség határán állva még a törvény, az ítélet meghirdetésével szólítja meg s hívja megtérésre a népet, de amikor Krisztus megjelenik, érzi küldetése bevégeződését, és háttérbe lép Krisztusra mutatva, Krisztus megérkezése felett való örömét hangoztatva.” (Uo.)

Advent harmadik vasárnapja mindezek összefüggésében arra a Messiásra mutat, akiben beteljesedik Isten ígérete.

Amit a textusról tudni kell – exegézis

A 2. vers utal arra, hogy Jánost börtönbe vetette Heródes. Tehát Keresztelő János a börtönből „megüzent” kérdésével kezdődik. A kérdés egyik nem elhanyagolható előzménye, hogy Keresztelő János hallott Jézus cselekedeteiről; az előző fejezetekben mi magunk is olvashatunk Jézus csodáiról. Először talán furcsának hangzik, és kérdéseket vethet fel az olvasóban, hogy János számára

miért kérdés Jézus személye, hiszen a keresztléskor ő maga látta a csodát (Mt 3).

3. vers: ἐρχόμενος: János kérdésében az Eljövendő a Messiás személyére utal. Már önmagában a kifejezés adventi kontextusba helyezi az igehirdetési alapigét. „Az »Eljövendő« egyike azoknak a messiási neveknek, amelyek, mint pl. az »Ember Fia« név is, a Messiás személyét titokzatos módon jelölték meg. A név gyökerei az Ótestámentomban vannak, vö. Zsolt 118,26; Dán 7,13 s az Újtestámentomban meglehetősen ritka, vö. Jel 1,4; Zsid 10,37.” (KARNER 1935, 73. o.)

Spinetoli kiemeli az Eljövendővel kapcsolatban: ő „az, akit várnak. Zakariás ezt adja hírül Sion leányának: »Íme, királyod érkezik hozzád« (9,9). A Zsolt 118,26-ban ő »az, aki az Úr nevében jön (erkhomenosz)«. A Ter 49,10 szerint az, »aki eljön« a népek által várt (proszdokia) személy. János küldöttei is róla érdeklődnek Jézusnál.” (SPINETOLI 1998, 335. o.)

4–5. vers: Nem egy egyszerű igen vagy nem válaszból derül ki, hogy Jézusban a Messiás jött el. Egyrészt „hallották és látták” János tanítványai, és ezáltal saját tapasztalataikat vihetik a börtönben lévő Jánosnak: eljött, és ez nemcsak vélemény vagy szóbeszéd, hanem ennek feltárul a valósága. Másfelől Jézus válasza az ézsaiási szakaszra való utalás (Ézs 29,18–19; 35,5–6; 61,1). „A különbség csak az, hogy Ézs 61,1-ben a foglyok kiszabadításáról van szó, itt viszont Máténál a halottak feltámasztásáról. Az idézetek, illetve utalások Ézsaiás különböző helyeiről vannak, de mind a messiási időkről beszélnek.” (JAKUBINYI 1991)

6. vers: σκανδαλισθη: Jézus személye megbotrántkozást okozhat azok számára, akik a Messiást várják.

7–10. vers: Jézus Jánosról úgy beszél, mint aki

„még prófétánál is nagyobb”. „A nádszálak és a puha ruhák említése nem véletlenül történik (7–8. v.): az előfutár szilárdságát, bátorságát és közismert puritánságát emelik ki (s közvetve talán az udvar intrikáit is, amelyeknek áldozatául esett: 14.4).” (SPINETOLI 1998, 337. o.) A prófétai kor lezárulásával a zsidó nép a végső prófétát várta.

A perikópa megértése

Keresztelő János kérdését többféleképpen is magyarázzák. Vannak, akik szerint ez a kérdés csak egy lehetőséget kínál, hogy Jézus kimondhassa, kicsoda is ő. Tehát Keresztelő János valójában pontosan tudta, hogy Jézus az Eljövendő. Mások szerint, mivel tudta, azért küldte János a tanítványait Jézushoz ezzel a kérdéssel, hogy a tanítványok magától Jézustól hallják a választ, és meggyőződhesenek. E fenti két esettel megkerülhető, hogy Keresztelő János esetleg tényleg őszintén tette fel ezt a kérdést. Nem feltétlenül azért, mert megingott volna a hite, hanem azért, mert másfajta kép élt benne a messiásról úgy, ahogy a kortársaiban is.

János úgy prédikált az eljövendő messiásról, hogy az tűzzel és Lélekkel keresztel (Mt 3), hogy ítéletet fog tartani („*a fejsze már a fák gyökerén van*”). Advent idején gondolhatunk arra, hogy ezek valóban beteljesednek a „második adventkor”. De ezen túlmenően sokan várták a Szabadítót egyfajta politikai és e világi vágyak beteljesüléseként, például mint aki hadvezérként felszabadítja a népet a római uralom alól.

Éppen ezért érdekes, hogy Jézus válasza nem ellentétes azzal, ahogy az Eljövendőről tanúskodik a Szentírás. Sőt ő van összhangban a messiási képpel, hiszen a vonatkozó prófécia éppen a messiási üdvorról szól. Ugyanakkor a tény, hogy a Messiás nem teljesíti be az e világi várakozást, hanem a bűnösök megbüntetése és a gonosztevők elpusztítása helyett gyógyít, vigasztal, a szenvedők segítségére siet, megbocsátja a bűnöket, valójában jelzi, hogy különbözik attól, akit vártak.

Igehirdetési vázlat

Te vagy...?

Amit hajlamos olykor gyengeségnek tekinteni az ember, az Keresztelő Jánosnál a hitéről tanúskodik. Ez pedig a kérdés. Manapság könnyen esünk szélsőségekbe: olykor naivan elhisszük a leglehetetlenebb állításokat is, máskor pedig alapvetően bizalmatlanok vagyunk. János nem tagadta le, hogy Jézus más, mint akire számított, de nem is botránkozik meg rajta. Kérdez. És ami azt illeti, a legjobb helyre viszi a kérdést, és ez mutatja valódi hitét. Ezért lehet boldog azzal, hogy nem botránkozik meg. „A hegyi beszéd szellemében a »boldogságnak« itt sem az emberi vágyak kielégítéséből, hanem a (saját) törekvésekről való lemondásból kell fakadnia, vagyis nem az emberi logika világosságából, nyilvánvalóságából és számító erejéből kell megszületnie, hanem alázatból, Istenre hagyatkozásból és hitből.” (SPINETOLI 1998, 336. o.)

Adventi időben szép a hangulatosan kivilágított utca. A jól ismert adventi, karácsonyi színek, énekek, ízek egészen el tudják fedni a legfontosabb kérdést: „Te vagy-e az Eljövendő?”

Az Eljövendő

Amikor az Eljövendőről hallunk, óhatatlanul kihalljuk belőle az *adventus Dominit*. Noha az adventi időszak aligha szól arról, aki eljön, sokkal inkább arról, amit vagy akit mi várunk, és amit látni vélünk eljönni. Talán nem is vagyunk annyira távol Keresztelő Jánostól és kortársaitól? Hiszen mi is meg tudjuk határozni azt, hogy mit várunk. A hitanos gyerekek is sorolják már ilyenkor, hogy milyen ajándékot kértek, mit várnak majd. S olykor talán mi magunk sem vagyunk kivételek. Istentől azt akarjuk hallani, amit elvárunk, Jézus arcát olyannak látni, amilyennek elképzeljük. Portréfestészetről beszélgettem egy barátommal, és így kerültek szóba a Jézus-képek. Hogy a jézusi karakter legtöbbször ugyanaz (ettől lesz felismerhető), de valahogy mégis változóak a Jézus-arcok. S erre mondta a barátom, hogy azt figyelte meg, hogy ha egy festő Jézus arcát

festi, valahogy a festő saját arcára fog hasonlítani. Sok igazság van benne. Valamiképpen mi magunk is a saját arcunkra akarjuk formálni őt ahelyett, hogy ez fordítva történne. Hiszen az Eljövendő az, akit várunk valójában. Vagyis akire szükségünk van. Azok is várják, akik más „arcot” keresnek, mert Eljövendő csak egy van. És persze nem a mi várásunktól fog ő eljönni. Talán éppen annak ellenére?

Keresztelő János ujjá

Hagyományosan „jó evangélikusként” az ismert Grünwald-kép jelenhet meg előttünk, amikor Keresztelő Jánosról hallunk. A kép kapcsán bennem most az a kérdés vetődik fel: vajon tudta Keresztelő János, hogy kicsoda az a messiás, akire mutat? Nem név szerint, hanem személye teljességében. Hogy hogyan is messiás ő, hogy miért is jött, és hogy hogyan valósul meg mindaz, amiről János prófétált?

Az adventi időszak sokunk számára ilyen: szeretnénk valahogy megmagyarázni azoknak is, akik csak ilyenkor lépnek be a templom kapuján, hogy kicsoda is az, akit várunk. És valahogy meggyőzni másokat is, hogy őt várják, mert ő jött és jön el. Lelkészként mi magunk is rá akarunk mutatni, olyan hangsúlyosan „nagy” ujjal, ahogy Keresztelő János, a Szentírást pedig másik kezünkben tartva. De hiába minden igyekezet, mert isteni csoda az, amikor ujjunk valahogy mégis Jézusra mutat. Az már nem a mi akarásunk, nem is a mi „nagy ujjunk”, hanem az ő kegyelme.

Megbotránkoztató kegyelem

„...*boldog, aki nem botránkozik meg énbennem*” – teszi hozzá Jézus. Adventi időben talán mi sem állna távolabb tőlünk. Ki akar megbotránkozni? Ilyenkor a béke, a harmónia, az ünnep és az öröm áll a középpontban. Talán éppen az volna megbotránkoztató, ha valami más kerülne középpontba?

Az Isten Báránya, aki értünk jött a világba. Olykor talán bennünket is meglep, hogy kicsoda is ő. Kizökkent még az ünnepi rohanásunkban, szolgálni akarásunkban. Mégis ő „rohan” elénk, és ő szolgál bennünket.

„Ezért »boldog«, azaz üdvöt nyer, »aki meg nem botránkozik rajta!«” (KARNER 1935, 73. o.) Boldog, aki elfogadja Jézus messiási voltát annak ellenére is, hogy nem olyan, amilyennek elképzelte.

További javaslatok az istentisztelethez

Lekció

Lekcióként a levélbeli igét olvashatjuk 1Kor 4,1–5 szerint; az ószövetségi pedig Ézs 40,1–11 ezen a vasárnapon. Mindkettő az Eljövendőre mutat számunkra. A levélbeli ige arra az Úrra, aki mindent megvilágosít, a prófétai szó pedig a Messiás üdvkorszakát írja körül, amelyet tulajdonképpen maga Jézus is idéz igehirdetési alapigénkben.

Énekek

EÉ 140; 136

Illusztráció

KÉP

Matthias Grünwald: *Isenheimi oltárkép* (Keresztelő János)

VERS

Szép Ernő: *Jézus Krisztus* (részlet)

Emberek istene,
Istennek embere,
Te lehajtott fejú,
Megszegezett kezű,
Leszegezett lábú,
Lecsukódott szemű,
Te megfagyott ajkú,
Te kihatott szívű,
Te örökre vérző,
Útszél elhagyottja,
Mezítelen testű,
Hófehér szemérmes.
Tavasszal lombtalan,

Nyáron napon égő,
Te ősszel megázó,
Te télen megfázó,
Szélben takaratlan,
Viharban búvatlan.
Te nappal életlen,
Éjszaka fekvetlen.
Özvegyek karója,
Leülő koldúsnak
Támasztó párnája,
Minden úttalannak
Útmutató fája.

Felhasznált irodalom

- HAFENSCHER Károly 2010. *Liturgika. A keresztény is-
tentisztelet protestáns megközelítésben, ökumenikus
szellemben.* Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem
Egyházzene Tanszéke – Luther Kiadó, Budapest.
- JAKUBINYI György 1991. *Máté evangéliuma.* Szent Ist-
ván Társulat, Budapest.
- KARNER Károly 1935. *Máté evangéliuma.* Keresztyén
Igazság, Sopron. Reprint: magánkiadás, h. n., 1995.
- SPINETOLI, Ortensio da 1998. *Máté. Az egyház evangé-
liuma.* Ford. Turay Alfréd. Agapé, Szeged.

■ SINKÓ-SZABÓ LILLA